

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Noretskolan 7–9 i Mora kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Noretskolan 7–9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Noretskolan 7–9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.
- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 7 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12306) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna uppger att en arbetsprocess ofta inleds med att läraren visar olika inspirationskällor för eleverna eller ritar på tavlan och uppmuntrar idéer genom frågor till eleverna. Elever uppger i intervjuer att de sedan får stöd och hjälp i arbetet med att utveckla sina idéer. Om en idé inte fungerar får elever stöd i att hitta alternativa lösningar för att kunna genomföra arbetet och elever uppmuntras i att pröva och ompröva idéer och lösningar. Lärare berättar om ett exempel på stöd i idéutveckling när elever i årskurs 7 inleder ett arbetsområde med en workshop. Eleverna får under denna workshop prova olika material och metoder innan de börjar utveckla sina idéer och göra skisser inför större projekt. Under Skolinspektionens lektionsobservation av materialinriktningen textil uppmärksammade exempelvis läraren en elev som hade svårigheter med mätning och nålning. Läraren visade då eleven

hur tyget kunde vikas och nålarna placeras. Eleven nålade sedan om flera gånger. Mot slutet av lektionen samtalade läraren och eleven om att förenkla projektet. De gick tillsammans igenom arbetet och läraren uppmärksammade moment som varit svåra. Eleven föreslog själv en enklare lösning och fortsatte därefter arbetet med den justerade konstruktionen.

Lärarna ger eleverna stöd löpande och ger återkoppling under pågående arbetsprocess. Av intervjuer med lärarna och elever framgår att lärarna visar och instruerar hur elever kan lösa olika problem. Lärare och elever beskriver att det sker genom löpande återkoppling och dialog om var eleverna befinner sig i processen, vad nästa steg är och vilka möjligheter som finns i den fortsatta arbetsprocessen. En elev berättar att lärare uppmärksammar när elever inte kommer vidare och visar på möjligheter att lösa moment innan de låter elever fortsätta själva, vilket bekräftas av Skolinspektionens observationer i respektive materialinriktning. Ett annat exempel kommer från Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall där en elev skulle borra i en pall som hade satts fast i arbetsbänken. Läraren uppmärksammade att det kunde vara svårt att borra rakt från sidan och frågade eleven om alternativa sätt att fästa pallen. Eleven gav som förslag att det kunde vara lättare att borra uppifrån och provade olika alternativ men lyckades ändå inte. Läraren visade då ett annat sätt att fästa pallen, vilket eleven därefter använde. Lärare uppger att de ibland slöjdar tillsammans med elever som behöver stöd för att eleverna ska behålla motivationen, och en lärare ger exemplet att elev och lärare klipper från varsitt håll.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Av dokument som har begärts in från huvudmannen samt intervjuer med elever och lärare framgår att eleverna får uppgifter inom utvalda teman och att lärarna låter eleverna arbeta med olika metoder, verktyg, hantverkstekniker och kombinationer av material i syfte att utmana och motivera eleverna. Lärarna uppger att de visar exempel på olika nivåer och hur projekt kan byggas ut för elever som behöver utmanas. Lärarna uppger att de inom kommunen har arbetat fram en gemensam planering från årskurs 3 till 9 som syftar till att skapa en sammanhängande progression och röd tråd genom stadierna i slöjdamnet. Av dokumentationen som begärts in från huvudmannen framgår att eleverna i årskurs 7 först övar hantverkstekniker i ett mindre projekt för att sedan tillämpa dem i ett större projekt där flera delar ur det centrala innehållet vävs in. I årskurs 8 byggs projekten på med mer avancerade

hantverkstekniker och med kunskaper om hållbar utveckling. I årskurs 9 tillämpar eleverna sedan tidigare kunskaper i större projekt. Elever berättar att de har stor frihet att själva utforma sina projekt och att det därför finns möjligheter att variera svårighetsgraden. Exempel på detta framkom vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer, i materialinriktningen trä och metall, där elever arbetade i ett valfritt projekt med möjlighet att välja både produkt, material, hantverkstekniker och metoder med utgångspunkt i tidigare erfarenheter. Vidare uppger elever, lärare och rektorn i intervjuer att lärarna förmedlar höga förväntningar på eleverna. Det sker framför allt genom att lärarna utmanar varje elev på den nivån eleven befinner sig. Om en elev gör ett för enkelt projekt uppmuntrar lärare eleven att utveckla sitt arbete, och om ett projekt är för svårt ger lärarna stöd, uppger elever.

Undervisningen varierar så att eleverna får möjlighet att arbeta tillsammans med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Av intervjuer med elever och lärare samt dokument som har begärts in från huvudmannen framgår att det i årskurs 8 genomförs ett grupparbete där lärarna från respektive materialinriktning samarbetar. Eleverna arbetar i grupper kring ett tema där bland annat materialens kombinationsmöjligheter och resurshushållning undersöks. Elever uppger att de utöver det planerade grupparbetet även arbetar tillsammans och hjälper varandra i andra projekt. Elever och lärare ger exempel på olika projekt där elever har arbetat i par med en långbänk, en fågelholk och ett par skidor. Lärarna uppger att de låter eleverna arbeta enskilt men att de regelbundet uppmuntrar elever att hjälpa varandra när de arbetar med samma eller liknande moment eller produkter. Genom att elever får presentera sina projekt för varandra kan eleverna både inspirera varandra och hitta samarbetspartners, uppger lärare. Vid Skolinspektionens observation framkommer exempel på elever som arbetar tillsammans med olika moment i materialinriktningen textil. Exempelvis jämförde två elever hur de kunde få muddarna till ärmar att bli lika. Läraren uppmärksammade samtalet och uppmuntrade dem att fortsätta jämföra lösningar.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocessen och resultat tillsammans med lärare.

Läraren ställer frågor löpande till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. I intervjuer med lärare och elever framkommer att elever löpande och i slutet av arbetsprocessen uppmanas att reflektera över process och resultat genom både muntliga och skriftliga frågor om vad, hur och varför. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer ställde lärare i respektive materialinriktning olika frågor till eleverna.

Läraren frågade exempelvis "Vad är nästa steg?", "Hur tänker du göra nu?" och "Blir det som du tänkt?". När en elev frågade om hen gjorde rätt svarade läraren med motfrågor, exempelvis "Vad händer om du gör så i stället?" och "Hur vill du att det ska se ut?". Vid Skolinspektionens lektionsobservation av materialinriktningen trä och metall vägledde läraren en elev i att göra en skiss över sitt projekt genom att återkommande ställa frågor till eleven. Frågorna handlade bland annat om hur eleven kunde ta reda på olika mått och hur slutprodukten kunde bli om eleven placerade hålen för långt ifrån varandra. Elever uppger att de i slutet av varje arbetsområde skriver en slutreflektion där de reflekterar över process och resultat utifrån givna frågeställningar. Frågorna handlar om val av teknik, material, verktyg och hållbarhetsaspekter som exempelvis miljöpåverkan av produktion och transport av material, samt bedömning av svårigheter under arbetet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får fördjupa sina kunskaper om olika material samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Av dokument som har begärts in från huvudmannen och intervjuer med elever och lärare framgår att

eleverna i årskurs 8 och 9 får lära sig i respektive materialinriktning om olika materials egenskaper och hur de framställs och transporteras med fokus på miljö- och hållbarhetsperspektiv. Detta sker genom återkommande genomgångar, samtal och skriftlig reflektion. Ett exempel på undervisning framkom vid Skolinspektionens lektionsobservation av materialinriktningen textil där läraren inledde lektionen med en genomgång som omfattade flera delar av hållbar utveckling och kopplade till elevernas pågående projekt i klädsömnad. På projektorn visade läraren olika aspekter såsom förnybar råvara, produktion och miljöpåverkan, närproducerat, miljövänligt odlat, återvunnet material, möjlighet till återvinning, livslängd samt återbruk och återanvändning. Elever från årskurs 8 och 9 bekräftar i intervju att liknande genomgångar förekommer regelbundet i undervisningen.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. I intervjuer uppger lärare och elever att lärare samtalar med elever om hur eleverna ska göra för att framställa användbara och hållbara produkter. Elever berättar att lärarna visar metoder för att sy så att klädesplagg ska hålla bättre och hur trä kan behandlas för att bli mer hållbart. Lärarna i materialinriktningen textil berättar att de bytt projekt, från plånbok till handduk. Lärarna ville att eleverna skulle få framställa något användbart, och lärarna tyckte inte att plånböcker verkade vara användbara för eleverna längre. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall framkom ett exempel på hur läraren fångade ett tillfälle för att belysa olika metoder för att få saker att hålla längre. Läraren fångade upp ett samtal mellan elever om ett par skor som fått fläckar av spillolja. Läraren frågade eleverna om möjligheten att jämna ut skornas färg genom att olja hela skorna och hjälpte sedan eleven att prova det. Läraren samtalande även med flera elever om alternativet att åtgärda och laga innan ett klädesplagg eller föremål slängs.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet och får jämföra olika slöjdmeter utifrån ett miljöperspektiv. Lärare uppger i intervju att hållbarhetsperspektivet är centralt i undervisningen och ger som exempel att de är noga med att ta hand om överblivet material genom att använda det till andra slöjdprojekt och att lärarna uppmanar elever till återbruk. Det bekräftas av elever och rektorn i intervjuer. Elever berättar att de arbetat med ett återbruksprojekt i årskurs

8 och lärare uppger att någon form av återbruk också ska ingå i ett projekt i årskurs 9. Elever från samtliga årskurser i högstadiet uppger att lärarna i respektive materialinriktning återkommande uppmanar dem att använda spillbitar, återvinna material som blir över och att inte använda mer material än nödvändigt genom att exempelvis klippa eller såga ut i kanten på ett större materialstycke. En av lärarna uppger att eleverna inledningsvis kopplar sparsamheten enbart till det ekonomiska perspektivet men att läraren breddat elevernas förståelse genom samtal om andra aspekter av miljö och hållbarhet och resurshushållning. Eleverna i årskurs 9 uppger att de återkommande får reflektera över olika alternativa material- och metodval och hur deras val påverkar miljön. Elever, lärare och rektorn uppger att lärarna uppmanar elever att ta med sig saker hemifrån som behöver repareras. En elev berättar till exempel att han har lagat sina hockeyhandskar i slöjden och en lärare uppger att elever tagit med sig stolar och delar till mopeder och bilar för reparation. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall ställde läraren frågor till elever för att de ska reflektera över om deras produkter kommer att bli användbara när de är klara. Läraren frågade en elev, som gjorde en högtalarramp till en bil, om eleven trodde att högtalarens mått skulle passa i bilen och läraren uppmanade en annan elev som svetsade avgasrör att fundera över om det var rätt dimension för att passa på bilen. Läraren frågade även vad eleven skulle kunna göra om det visar sig att det är fel dimension så att materialet inte ska gå till spillo och visade sedan eleven var det gick att såga av röret om dimensionen inte stämde.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn till viss del har organiserat slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn har organiserat så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen, men ser inte till att elever inför årskurs 9 får göra ett medvetet och underbyggt val av materialinriktning. Rektorn uppger att samtliga elever läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 7 och att slöjdgrupperna då består av både flickor och pojkar. I årskurs 8 undervisas hela klasser inledningsvis av lärarna i båda materialinriktningarna i ett gemensamt grupprojeckt där olika kombinationsmöjligheter av material utforskas. Därefter gör eleverna en idéskiss i respektive materialinriktning på temat gammalt hantverk på nytt sätt och väljer därefter vilket föremål de vill tillverka. Inför årskurs 9 får eleverna välja materialinriktning, men av intervjuer med såväl rektorn som lärare och elever framgår att valen inte är medvetna och underbyggda utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Två tredjedelar av flickorna i årskurs 8 har valt materialinriktningen textil och motsvarande andel pojkar har valt materialinriktningen trä och metall. I årskurs 9 däremot har nästintill alla elever gjort ett könsstereotypiskt val. Visserligen berättar flera flickor att lärarna uppmanar dem att välja materialinriktningen trä och att lärarna vill få fler pojkar att välja materialinriktningen textil. Andra elever berättar dock att eleverna väljer materialinriktning fritt och att lärarna inte påverkar valen annat än genom att de uppmanar eleverna att välja produkt, vilket lärarna bekräftar.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt. I intervju uppger lärare att det visserligen kan finnas inbyggda föreställningar om kvinnliga och manliga normer i slöjdämnet, men att lärarna inte vill att det ska märkas utan försöker bemöta flickor och pojkar med samma förväntningar. Lärare uppger att de inte pratar om föreställningar och normer om manligt och kvinnligt i slöjdundervisningen, vilket elever bekräftar. Lärare uppger att de tror att föreställningar om kvinnligt och manligt är vanligare hos vuxna än hos ungdomarna och att lärarna därför inte aktivt arbetar med att problematisera detta. En lärare uppger dock att hen medvetet väljer bilder som visas för eleverna så att dessa inte ska befästa eller spä på stereotypiska föreställningar. Elever uppger att valet till respektive materialinriktning ofta blir könsstereotypiskt och en elev beskriver att det bland eleverna lever kvar

traditionella föreställningar om vilken materialinriktning som flickor och pojkar ska välja.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte organiserat så att det val av materialinriktning som eleverna gör i årskurs 9 blir medvetet eller underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Genom att rektorn ser till att flickor och pojkar görs medvetna om traditionella könsmonster ökar möjligheten till ett underbyggt val. Dessutom ökar möjligheten att normerna kring vad som anses kvinnligt och manligt utvecklas samt att traditionella könsroller motverkas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar slöjdämnet så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.³

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-02

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare
Signerat av: Roger Persson

X Susanne Tistad

Föredragande
Signerat av: Susanne Tistad

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Levin deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Noretskolan 7–9 den 18 februari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Susanne Tistad och Maria Levin.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Mora kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går ca 350 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁴

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁵ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁶

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁷

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁸

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁹ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁴ 26 kap. 20 § skollagen.

⁵ 1 kap. 4 § skollagen.

⁶ 1 kap. 5 § skollagen.

⁷ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁸ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁹ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁰

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹¹

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁰ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹¹ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹²

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹³

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁴

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁵

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹² Ibid.

¹³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁴ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁶

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁷

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁸ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁹ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁰

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁷ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁸ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁹ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁰ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

²¹ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.